

Valentýna Lidická: Role pasivity a aktivity v pojetí genderu ve staroseverských ságách

Bakalářská práce, FHS UK 2021

Posudek vedoucího práce

Práce se zabývá otázkou aktivity a pasivity v ságách a analyzuje tyto jevy z hlediska genderu a zaměřuje se na různá uchopení této problematiky v sekundární literatuře. Klade si tři otázky: Jak lze v rodových ságách chápat roli aktivity a pasivity v genderové dichotomii?; Jak lze chápat roli aktivity a pasivity čistě v kontextu maskulinity?; Jakou roli hrají pojmy aktivní/pasivní ve vzájemném urážení mužů?

Studentka si za tímto účelem samostatně utřídila sekundární literaturu, která se genderové otázky v rodových ságách týká, a našla v ní ze svého hlediska tři způsoby chápání role aktivity a pasivity ovlivňující hierarchizaci členů islandské vikinské a středověké společnosti: teorii „jednoho genderu“, kde aktivita a pasivita jsou póly na jedné ose, dále teorii rozdělovací mužskou a ženskou sféru, kde aktivita a pasivita nejsou jasně přiřaditelné k jednomu z genderů, a nakonec představu různých typů maskulinity, kde existuje více paralelních škál, na nich lze maskulinity dosahovat.

Studentka poukazuje na fenomény, které v rámci daných teorií nejsou vysvětlitelné, a z její argumentace je jasné, že nejde o to, která teorie je pravdivá, ale že každá z teorií vysvětluje lépe jiné jevy.¹ To, že na základě pročetí velkého množství sekundární literatury dokázala dojít k tomuto závěru a podívat se pak i z různých perspektiv na primární texty, mi připadá na bakalářském stupni studia jako dobrý výkon. Ocenění zasluhuje i fakt, že studentka pracovala i s nejnovější literaturou v oboru (např. *Men and Masculinities in the Sagas of Icelanders.*), i s těžko dostupnými zdroji (Bandlienova práce), a tak lze sekundární literaturu k danému tématu považovat za reprezentativní, pokud bereme v úvahu publikace v anglickém jazyce.

Po jazykové stránce je práce na dobré úrovni, věty, odstavce i kapitoly mají myšlenkovou koherenci.² Na otázky, které si studentka v úvodu pokládá, v práci také odpovídá, ale bylo by

¹ Viz např. postřeh, že teorie jednoho genderu „nemůže vysvětlit .. nepřátelský přístup k berserkům, kteří by měli být zohledněni jako vzor *hvatr*,...proč bylo nutné platit kompenzace i při zabití na ochranu cti.. či proč první reakcí na „meykonung“ Ólof je snaha o její ponížení“.

² Lépe formulovat by šla ale například věta: „Různé typy lidí mohly být drženy pod různými standardy maskulinity.“ (s.36)

pro čtenáře snazší, kdyby se tak dělo přehledněji a po jednotlivých otázkách. Při obhajobě by bylo možné zamyslet se nad tím, jak interpretovat zdrženlivost ságových postav vůči křesťanství.³ Jasněji pak vyvstane, že ságy musíme vnímat jako produkty 13. století, s jeho ideologií, včetně představ té doby o staletích minulých, i když orální tradice a folklórní aspekt se v nich jistě zračí.

U zdrojů by bylo záhodno doplnit, že se analýza zaměřuje výhradně na ságy rodové („Primární literaturou mé práce jsou ságy.“ – s.2) a na které z nich. Jinak primární zdroje studentka používá hojně a teoretické náhledy příklady z překladů ság ilustruje.

Lze shrnout, že se studentka dokázala zorientovat nejen v primární literatuře vzdálené kultury, ale i v literatuře sekundární, vycházející z různých teorií a přístupů, a vytvořit si vlastní pohled. Práci patří podle mého názoru k nadprůměru v rámci obhajovaných bakalářských prací a navrhuji tedy hodnocení „výborně“.

Marie Novotná, 16. 9. 2021

³ Nejen takto: „Postavy v ságách několikrát znevažují křesťanskou víru jako změkčilou, tudíž jim nemohla ani imponovat křesťanská verze mužnosti. A vzhledem k tomu, že celkem běžně udržují své původní standardy i po vlastním přijetí křesťanství, je zřejmé, že ji nepovažují za adekvátní volbu pro svou osobu. Je tedy zřejmé, že všichni muži se drželi stejných norem.“(s.45)